

Elbląg, dnia 29.11.2021 r.

Rep. 2415/OŚIP/21

D E C Y Z J A

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Elblągu w składzie:

1. Przewodniczący składu orzekającego – Renata Ronda (sprawozdawca)
2. Członek składu orzekającego – Alicja Czajka
3. Członek składu orzekającego – Małgorzata Świerczyńska

- działając na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. (tj. Dz.U. z roku 2021, poz. 735; zmiana poz. 2320) w związku z art. 71 ust. 2 pkt 2, art. 75 ust. 1 pkt 4, art. 85 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. z roku 2020, poz. 283; zmiana poz. 284, poz. 322, poz. 471) oraz § 3 ust. 1 pkt 54 lit. b) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r. poz. 1839), po rozpatrzeniu na posiedzeniu w dniu 29.11.2021 r. odwołania działającego przez pełnomocnika, od

decyzji wydanej przez działającego z upoważnienia Wójta Gminy Lubawa – Zastępcę Wójta, z dnia 16.09.2021 r. znak: GKIZP.6220.15.2021 orzekającej o odmowie określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia p.n. Budowa od podstaw budynku inwentarskiego wraz z infrastrukturą na terenie istniejącego sektora tuczu trzody na działce nr 71 obręb Samplawa Gmina Lubawa, powiat iławski, województwo warmińsko-mazurskie

o r z e k a :

- utrzymać w mocy zaskarżoną decyzję.

Uzasadnienie:

Decyzją z dnia 16.09.2021 r. znak: GKIZP.6220.15.2021 działający z upoważnienia Wójta Gminy Lubawa Zastępca Wójta Gminy Lubawa (dalej: organ; organ pierwszej instancji) odmówił (dalej: Skarżący, Wnioskodawca, Inwestor) ustalenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia p.n. Budowa od podstaw budynku inwentarskiego wraz z infrastrukturą na terenie istniejącego sektora tuczu trzody na działce nr 71 obręb Samplawa Gmina Lubawa, powiat iławski, województwo warmińsko-mazurskie.

W uzasadnieniu decyzji organ wskazał (m.in.), że na przedmiotowej działce Inwestor prowadzi obecnie hodowlę zwierząt (trzodę chlewną) w dwóch tuczarniach, w których zwierzęta utrzymywane są bezściółkowo. Aktualnie obsada zwierząt wynosi 126 DJP (900 szt.). Planowane przedsięwzięcie zakłada budowę kolejnego budynku inwentarskiego na analizowanym terenie – tuczarni o obsadzie 140 DJP (1000 szt.) o wymiarach (około 38m x 22 m), w której prowadzony będzie bezściółkowy tucz trzody chlewnej na pełnym ruszcie. Po realizacji planowanego przedsięwzięcia obsada zwierząt w gospodarstwie wyniesie 1900 szt. tuczników, tj. 266 DJP.

W toku postępowania organ ustalił, że gospodarstwo rolne, w ramach którego planowane jest powiększenie sektora tuczu trzody, położone jest w zwartej zabudowie wsi, w części południowo-zachodniej Samplawy. Teren przedsięwzięcia od strony zachodniej sąsiaduje bezpośrednio z działką nr 72, na której zlokalizowana jest Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Samplawie, z przynależnymi do niej terenami rekreacyjno-sportowymi. Budynek Szkoły Podstawowej położony jest w odległości około 40,5 m od planowanego budynku inwentarskiego, natomiast tereny rekreacyjne i sportowe przynależne do szkoły znajdują się w odległości ok. 75 m. Najbliższe budynki mieszkalne

znajdują się natomiast w odległości ok. 72-83 m, a kolejne budynki mieszkalne w odległości ok. 104-116 m. Zwiększenie hodowli zwierząt ze 126 DJP do 266 DJP zalicza planowaną hodowlę zwierząt do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Mając na uwadze, że gospodarstwo prowadzone przez Inwestora znajduje się wśród zwartą zabudowę wsi Samplawa, w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły podstawowej, to rozważając zwiększenie hodowli trzody chlewnej – zdaniem organu – należało wziąć przede wszystkim pod uwagę oddziaływanie tego typu działalności (i jej uciążliwość) na najbliższe sąsiedztwo. Organ dodatkowo podniósł, że mieszkańcy wsi Samplawa już w obecnej sytuacji zgłaszali do Wójta Gminy Lubawa występowanie uciążliwości zapachowej, a niewątpliwie rozbudowa hodowli do 1900 szt. tuczników pogorszy obecne, już trudne warunki.

Odnosząc się do prowadzonego postępowania „uzgadniającego” (na podstawie art. 77 ust. 1 pkt 1, pkt 2 i pkt 4 ustawy z dnia 03.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – dalej: ustawa środowiskowa) organ wskazał, że:

1. Postanowieniem z dnia 28.07.2021 r. WOOŚ.4221.43.2021.KT.1. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie (dalej: RDOŚ) odmówił uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia pn. „Budowa od podstaw budynku inwentarskiego wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie istniejącego sektora tuczu trzody na działce nr 71 obręb Samplawa Gmina Lubawa, powiat ławski, województwo warmińsko-mazurskie”.
2. Postanowieniem z dnia 28.07.2021 r., znak: GD.RZŚ.435.94.2021.MP Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w Gdańsku uzgodniło realizację przedmiotowego przedsięwzięcia i jednocześnie określił warunki jego realizacji.
3. Opinią sanitarną nr ZNS.4083.57.2020 z dnia 10.09.2021 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Iławie (dalej: PPIS w Iławie) wyraził negatywną opinię w zakresie wymagań sanitarno-higienicznych i zdrowotnych w sprawie realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia i określił warunki realizacji przedsięwzięcia pn. „Budowa od podstaw budynku inwentarskiego wraz z infrastrukturą towarzyszącą na terenie istniejącego sektora tuczu trzody na działce nr 71 obręb Samplawa Gmina Lubawa, powiat ławski, województwa warmińsko-mazurskie”.

Mając na uwadze argumenty zawarte w opinii sanitarnej i postanowieniu RDOŚ, brak uzgodnienia i aktualnie obowiązujące przepisy – organ pierwszej instancji podzielił stanowisko Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Iławie. Zdaniem organu pierwszej instancji na podstawie art. 80 ust. 1 ustawy środowiskowej organ był zobligowany do wydania decyzji odmownej. Zdaniem Wójta Gminy Lubawa ocena oddziaływania na środowisko jest jednym z podstawowych instrumentów oszacowania negatywnych skutków, jakie może nieść za sobą realizacja planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych na środowisko, w tym zdrowie ludzi. Procedura oceny oddziaływania na środowisko powinna dostarczyć informacje zajmującemu stanowisko organowi administracji publicznej, czy ingerencja inwestycji w środowisko przyrodnicze, ale także w środowisko społeczne nie będzie zbyt znacząca. Jak dalej wyjaśnił organ zgodnie z zapisami art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska „*kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko, jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu*” i dalej ust. 2 „*kto podejmuje działalność, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze w pełni rozpoznane jest obowiązany, kierując się przezornością, podjąć wszelkie możliwe środki zapobiegawcze*”. Zdaniem organu niezwykle ważną rolę odgrywa zasada ostrożności (przezorności). Wywodzi się ona z niemieckiego prawa i opiera na poglądzie, że lepiej jest reagować wcześniej, bo będzie za późno, niż oczekiwać na oficjalne potwierdzenie złowrogich przypuszczeń. Stosowanie tej zasady zobowiązuje do dołożenia należytej

staranności w ocenie skutków, jakie dla środowiska może przynieść podejmowana decyzja lub realne działanie. Wszystkie przedsięwzięcia mogące negatywnie wpłynąć na środowisko powinny być poprzedzone analizami, opiniami i ekspertyzami.

Organ wyjaśnił nadto, że obszar przestrzeni publicznej jest obszarem o szczególnym znaczeniu. Służy do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia. Planowana inwestycja może stanowić potencjalne zagrożenie dla zdrowia mieszkających tam osób. Gospodarstwo prowadzone przez Inwestora znajduje się wśród zwartej zabudowy wsi Samplawa, w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły podstawowej. Rozważając zatem zwiększenie hodowli trzody chlewnej, należało wziąć przede wszystkim pod uwagę oddziaływanie tego typu działalności (i jej uciążliwość) na najbliższe sąsiedztwo. Organ wskazał, że jest bowiem powszechnie wiadomym, że tego typu działalność jest źródłem emisji związków chemicznych do powietrza. Odory mogą mieć negatywny wpływ na zdrowie człowieka. Jest to bowiem mieszanina związków chemicznych, które mogą powodować podrażnienia błon śluzowych oczu, nosa i gardła, duszności, ból głowy, nudności, a w znacznym stężeniu zatrucia organizmu człowieka. Jednakże wciąż do końca nie wyjaśniono mechanizmu oddziaływania odorów na zdrowie człowieka, zwłaszcza długotrwałego oddziaływania. Zdaniem organu wskazane powody należy mieć na uwadze przy lokalizowaniu hodowli zwierząt, aby nie narażać ludzi na negatywne oddziaływania tego typu działalności. Mieszkańcy wsi Samplawa już w obecnej sytuacji zgłaszają występowanie uciążliwości zapachowej, a niewątpliwie rozbudowa hodowli do obsady 1900 szt. tuczników pogorszy obecne, już trudne warunki.

W dalszej części uzasadnienia organ wyjaśnił, że w przypadku przedmiotowej inwestycji najistotniejsze jest przemyślane jej lokalizowanie, z dala od zabudowań mieszkalnych i budynku szkoły, bez szkody dla innych mieszkańców. Zmiana stanowiska w zakresie przedmiotowej inwestycji może nastąpić wyłącznie w przypadku przedstawienia rozwiązań technicznych i technologicznych dotyczących prowadzenia projektowanej działalności, eliminujących jakiegokolwiek uciążliwości na najbliższej usytuowaną zabudowę mieszkaniową.

Wójt Gminy Lubawa wskazał również, że dokonał oceny wpływu na środowisko wariantu wskazanego przez Inwestora do realizacji. I dodatkowo wyjaśnił, że stanowisko wyrażone w przedmiotowej decyzji nie uniemożliwia Inwestorowi poszukiwania innego wariantu dla planowanej hodowli zwierząt, który będzie akceptowany społecznie i spełniał wszystkie wymagania w zakresie ochrony środowiska.

Inwestor – działając przez pełnomocnika, opisaną powyżej decyzję Wójta Gminy Lubawa zaskarżył do organu drugiej instancji (odwołanie wniesione z zachowaniem terminu) oraz zaskarżył w całości postanowienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 28.07.2021 r., znak sprawy: WOŚ.4221.43.2021.KT.1; zarzucając zaskarżonym orzeczeniom:

- 1) naruszenie przepisów postępowania, mających istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 80 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i wydanie przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie postanowienia odmawiającego uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia, a w konsekwencji przez organ pierwszej instancji decyzji odmownej w przedmiocie określenia środowiskowych uwarunkowań, z uwagi na podzielenie stanowiska mieszkańców, wyrażonego w zgłoszonych przez nich sprzeciwach, podczas gdy nie jest ono w żaden sposób poparte dowodami, a co więcej jest sprzeczne z wnioskami zawartymi w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, czyli dokumencie

przedstawiającym szczegółową analizę tej kwestii, który jednoznacznie wskazuje, iż realizacja inwestycji nie spowoduje wzrostu stężeń zanieczyszczeń emitowanych do powietrza wyższych niż dopuszczalne normy oraz nie wpłynie negatywnie na jakość życia mieszkańców;

- 2) naruszenie przepisów postępowania, mających istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7, art. 8, art. 77 § 1 Kpa. i wydanie przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie postanowienia odmawiającego uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia, a w konsekwencji przez organ pierwszej instancji – decyzji odmownej, podczas gdy organy administracyjne winny wydawać orzeczenia na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności na dokumentach, które zawierają specjalistyczne analizy, a nie mogą podejmować decyzji w sposób arbitralny, kierując się subiektywnym przekonaniem, niepopartym żadnymi dowodami;
- 3) naruszenie przepisów postępowania, mających istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 77 § 1 Kpa. poprzez dowolną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego w postaci raportu i nieuwzględnienie wniosków tam zawartych w momencie wydania orzeczenia, a jednocześnie ustalenie stanu faktycznego na podstawie subiektywnej oceny;
- 4) naruszenie przepisów postępowania, mających istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 10 Kpa. i uniemożliwienie wypowiedzenia się Skarżącego co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, a zarówno w postanowieniu jak i zaskarżonej decyzji znajduje się informacja, że Inwestor może poszukiwać innego wariantu dla planowanej hodowli zwierząt, który będzie akceptowalny społecznie i spełniał wszystkie wymagania w zakresie ochrony środowiska podczas gdy niniejsza kwestia nie została w żaden sposób zweryfikowana przez organy administracyjne i Skarżący nie miał możliwości wypowiedzenia się co do niej;
- 5) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska poprzez błędne zastosowanie i powołanie się przez organy administracyjne na zasadę zapobiegania i przezorności, podczas gdy brak jest przesłanek do uznania, iż inwestycja może negatywnie oddziaływać na środowisko i społeczeństwo, albowiem szczegółowy i obszerny raport dostarczył przeciwnych wniosków, a te wysnute przez organy administracyjne nie są poparte żadnymi dowodami.

Z uwagi na powyższe Skarżący zawnioskował o uchylenie zaskarżonej decyzji oraz postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji.

Organ pierwszej instancji nie znajdując podstaw do zmiany lub uchylenia własnej decyzji w trybie art. 132 Kodeksu postępowania administracyjnego, odwołanie wraz z aktami sprawy przekazał do organu odwoławczego (pismo z dnia 08.10.2021 r. działającego z upoważnienia Wójta Gminy Lubawa Inspektora w Urzędzie Gminy Lubawa).

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Elblągu rozpoznając sprawę na posiedzeniu w dniu 29.11.2021 r. zważyło, co następuje:

Podstawę prawną wydanej w niniejszej sprawie decyzji środowiskowej stanowią przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz.U. z roku 2021, poz. 247; zmiana poz. 784, poz. 922, poz. 1211, poz. 1551).

Jak wynika z przepisów tej ustawy jej celem jest min. ustalanie - na etapie pozwoleń na realizację inwestycji - znaczących jej oddziaływań na środowisko oraz wprowadzenie

adekwatnych środków łagodzących i kompensujących to oddziaływanie - przy udziale organów konsultujących.

W zakresie przepisów określających rodzaje przedsięwzięć oddziaływujących na środowisko - w niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tj. Dz.U. z roku 2019, poz. 1839).

Aktualnie na terenie przedsięwzięcia prowadzona jest hodowla zwierząt o obsadzie 126 DJP, a w związku z planowaną budową nowej chlewni o obsadzie 140 DJP docelowa obsada gospodarstwa wyniesie 266 DJP, co spowoduje osiągnięcie progu określonego w § 2 ust. 1 pkt 51 lit. b) wskazanego rozporządzenia.

Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku (...) jeżeli jest przeprowadzana ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach organ właściwy do wydania tej decyzji: uzgadnia warunki realizacji przedsięwzięcia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska i zasięga opinii organu, o którym mowa w art. 78, w przypadku przedsięwzięć wymagających decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1-3 i 10-19 i 22 ustawy (tu: Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Iławie). Uzgodnienie regionalnego dyrektora ochrony środowiska następuje w drodze postanowienia, które powinno zawierać elementy wymienione w ust. 4 art. 77 ustawy.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Iławie (dalej: PPIS) wydał negatywną opinię sanitarną (z dnia 18.08.2021r. Nr ZNS.4083.48.2021) w zakresie wymagań sanitarno-higienicznych i zdrowotnych w sprawie realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia. PPIS w Iławie w analizowanej sprawie wydał opinię negatywną stosując zasadę przezorności w związku z planowanym usytuowaniem przedsięwzięcia w bliskim sąsiedztwie szkoły i budynków mieszkalnych. Jak dalej wyjaśniono w opinii substancje wiodące emitowane z hodowli (amoniak, siarkowodór) nie mają ustanowionych poziomów dopuszczalnych w powietrzu. Jednak z obserwacji podobnych inwestycji w zakresie emisji substancji odorowych wynika, że w przypadku niekorzystnych warunków klimatycznych odległości od zlokalizowanego przedsięwzięcia nie zapewniają standardów ochronnych środowiska. Ponadto w opinii PPIS prognozowane wartości emisji zanieczyszczeń mogą być wyższe. W przedłożonym raporcie symulacje komputerowe wykazują, że emitowane z planowanego przedsięwzięcia uciążliwości nie będą przekraczały dopuszczalnych wartości tym samym nie będą uciążliwe dla otoczenia. Przy uwzględnieniu zmieniających się uwarunkowań klimatycznych (temperatura, wiatr, wilgotność powietrza), w ocenie PPIS istnieje duże prawdopodobieństwo, że nie będzie możliwości zachowania standardów w zakresie emisji substancji odorowych. Projektowana działalność będzie źródłem emisji związków złoonych do powietrza. Odory mogą mieć negatywny wpływ na zdrowie człowieka. Jak wynika z naukowych badań jest to mieszanina związków chemicznych, które powodują podrażnienie błon śluzowych oczu, nosa i gardła, duszności, bóle głowy, nudności a w znacznym stopniu zatrucie organizmu człowieka.

Ponadto PPIS w Iławie zwrócił uwagę, że obiekty szkolne powinny podlegać szczególnej ochronie przed uciążliwościami przede wszystkim substancjami złoonymi. Obszar przestrzeni publicznej jest obszarem o szczególnym znaczeniu, służy do zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia. Zdaniem PPIS planowana budowa instalacji może stanowić potencjalne zagrożenie dla zdrowia mieszkających tam osób oraz uczęszczających do szkoły dzieci i młodzieży.

Zdaniem PPIS w przypadku lokalizacji przedmiotowej instalacji najistotniejsze jest przemyślane ich lokalizowanie z dala od zabudowań mieszkalnych tym bardziej takich obiektów jak szkoły, zapewniając miejsce do rozprzestrzeniania się substancji odorowych bez szkody dla innych użytkowników i mieszkańców.

Istotnym argumentem przemawiającym za wydaniem negatywnej opinii w zakresie wymagań sanitarno-higienicznych i zdrowotnych, jest eksploatacja przedmiotowej instalacji w bliskim sąsiedztwie zwartej zabudowy mieszkaniowej wiejskiej tym bardziej obiektów szkolnych (budynek szkoły, boisko). W ocenie PPIS w Iławie proponowane rozwiązanie w zakresie lokalizacji projektowanej instalacji nie zminimalizują omawianych wyżej uciążliwości. Przy niekorzystnych bowiem warunkach atmosferycznych proponowane rozwiązania mogą okazać się niewystarczające.

PPIS wskazał nadto, że w raporcie nie analizowano innej lokalizacji przedsięwzięcia poza działką nr 71. PPIS wskazywał Inwestorowi oraz autorowi raportu możliwość rozpatrzenia wariantu, który uwzględniłby pełną ochronę zabudowy mieszkaniowej i obiektów szkolnych przed uciążliwościami.

Nadto PPIS w Iławie wskazał, że zmiana stanowiska organu w zakresie przedmiotowej inwestycji może nastąpić wyłącznie w przypadku przedstawienia rozwiązań lokalizacyjnych (inny wariant lokalizacji), technicznych i technologicznych dotyczących prowadzenia projektowanej działalności, eliminujących jakiekolwiek uciążliwości na najbliższej usytuowaną zabudowę mieszkaniową oraz obiektów związanych z oświatą.

Z kolei Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie w postanowieniu z dnia 28.07.2021 r., znak WOŚ.4221.43.2021.KT.1 (odmawiającym uzgodnienia warunków realizacji przedmiotowej inwestycji) wskazał (m.in.), że Gospodarstwo Rolne, w ramach którego planowane jest powiększenie sektora tuczu trzody położone jest w zwartej zabudowie wsi, w części południowo-zachodniej Samplawy. Teren przedsięwzięcia od strony zachodniej sąsiaduje bezpośrednio z działką nr 72, na której zlokalizowana jest Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Samplawie, z przynależnymi do niej terenami rekreacyjno-sportowymi. Budynek szkoły położony jest w odległości ok. 40,5 m od planowanego budynku inwentarskiego, natomiast tereny rekreacyjne i sportowe przynależne do szkoły znajdują się w odległości ok. 75 m. Najbliższe budynki mieszkalne znajdują się natomiast w odległości ok. 72-83 m, a kolejne budynki mieszkalne w odległości ok. 104-116 m. Mając na uwadze, że gospodarstwo prowadzone przez Inwestora znajduje się wśród zwartej zabudowy wsi Samplawa, w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły, to rozważając zwiększenie hodowli trzody chlewnej – w ocenie RDOŚ, należało wziąć przede wszystkim pod uwagę oddziaływanie tego typu działalności (i jej uciążliwość) na najbliższe sąsiedztwo. Jak wskazał RDOŚ jest bowiem powszechnie wiadomym, że tego typu działalność jest źródłem emisji związków złośliwych do powietrza. Odory mogą mieć negatywny wpływ na zdrowie człowieka. Jest to bowiem mieszanina związków chemicznych, które mogą powodować podrażnienia błon śluzowych oczu, nosa i gardła, duszności, ból głowy, nudności, a w znacznym stężeniu zatrucia organizmu człowieka. RDOŚ wskazał, że wciąż do końca nie wyjaśniono mechanizmu oddziaływania odorów na zdrowie człowieka, zwłaszcza długotrwałego oddziaływania. Należy zatem mieć to na uwadze, przy lokalizowaniu hodowli zwierząt, aby nie narażać ludzi na negatywne oddziaływania tego typu działalności. Szczególnie, że zgodnie z *Kodeksem Przeciwdziałania Uciążliwości Zapachowej* z 2016 r., opublikowanym przez Ministerstwo Środowiska, jedną z metod zapobiegania i zmniejszania emisji odorów jest odpowiednie planowanie przestrzenne, czyli m.in. przemyślane sytuowanie obiektów z dala od zabudowań mieszkalnych.

W raporcie ooś Inwestor wskazał, że ze względu na powiększenie istniejącej hodowli nie analizowano innej lokalizacji przedsięwzięcia poza działką nr 71, obręb Samplawa, gm. Lubawa. Organ uzgadniający wyjaśnił, że przepisy w zakresie ocen oddziaływania na środowisko wprawdzie nie precyzują jakiego typu wariantowanie powinno być przeprowadzone w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, poza wymogiem przedstawienia wariantu proponowanego przez wnioskodawcę oraz racjonalnego wariantu alternatywnego i racjonalnego wariantu najkorzystniejszego dla środowiska wraz z uzasadnieniem ich wyboru. Warianty mogą mieć więc różny charakter, np. dotyczyć

lokalizacji przedsięwzięcia, skali przedsięwzięcia, zastosowanej technologii, rozwiązań technicznych, harmonogramu, czy organizacji pracy. Istotne jest bowiem znalezienie rozwiązania optymalnego dla realizacji przedsięwzięcia.

W przypadku hodowli zwierząt niewątpliwie analiza wariantu lokalizacyjnego jest najlepszym sposobem uniknięcia negatywnego oddziaływania. Zamiar prowadzenia hodowli zwierząt o skali, kwalifikującej hodowlę do sektora tuczu przemysłowego i przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, bez wątpienia obliguje do tego, aby zlokalizować taką działalność w bezpiecznej odległości od siedzib ludzkich. Przy poszukiwaniu odpowiedniego miejsca do prowadzenia hodowli zaliczanej do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, nie należy się kierować wyłącznie własnym interesem, ale wziąć przede wszystkim pod uwagę możliwe oddziaływanie tego typu przedsięwzięcia na ludność, w tym zdrowie i warunki życia ludzi.

RDOŚ wyjaśnił, że Inwestor dysponuje 20 ha własnych gruntów oraz 43 ha dzierżawi. Położone są w obrębach: Samplawa, Biała Góra, Łązek, Lubawa – w promieniu ok. 5 km od miejsca prowadzonej obecnie hodowli. W związku z tym być może Inwestor ma możliwość prowadzenia hodowli zwierząt w innej lokalizacji, co w pierwszej kolejności rozważyć powinien przy planowaniu zwiększenia hodowli zwierząt.

Ponadto RDOŚ podniósł, że w trakcie procedowania jest *Projekt ustawy o minimalnej odległości dla planowanego przedsięwzięcia sektora rolnictwa, którego funkcjonowanie może wiązać się z ryzykiem powstawania uciążliwości zapachowej*, który ma na celu wskazanie minimalnej odległości, którą będzie trzeba zachować w przypadku realizacji przedsięwzięcia sektora rolnictwa, którego funkcjonowanie może wiązać się z ryzykiem powstawania uciążliwości zapachowej, m.in. względem budynków mieszkalnych, czy też budynków użyteczności publicznej. W uzasadnieniu niniejszego Projektu wskazano, że zgodnie z przeprowadzonym w 2015 r. na zlecenie Ministerstwa Środowiska badaniem pt. „Badanie świadomości i zachowań ekologicznych mieszkańców Polski” w zakresie uciążliwości zapachowej połowa Polaków postrzegała tzw. odór jako poważny problem w naszym kraju. Do jednego z trzech największych potencjalnych uciążliwości w sąsiedztwie miejsca zamieszkania Polacy najczęściej zaliczają ферmy trzody chlewnej (42%). O potrzebie pilnego ustanowienia prawa umożliwiającego kontrolę i ograniczenia uciążliwości zapachowej może świadczyć fakt, iż około połowa skarg, petycji, uwag dotyczących zanieczyszczenia powietrza to ciągle problemy związane z uciążliwością zapachową. Najbardziej istotne wydają się zagadnienia uciążliwości zapachowej związane z dużymi obiektami produkcji zwierzęcej (są to m.in. przemysłowe ферmy chowu trzody chlewnej). We wskazanym Projekcie wskazano, że w przypadku chowu lub hodowli zwierząt w liczbie nie mniejszej niż 210 DJP i nie większej niż 500 DJP minimalna odległość jest równa liczbie DJP wyrażonej w metrach. RDOŚ wskazał, że można by zatem podjąć próbę wariantowania lokalizacyjnego w oparciu o Projekt ustawy, będący wskazaniem minimalnej odległości obiektów inwentarskich od zabudowań mieszkalnych, spełnienie których stanowić będzie w pewnym stopniu ochronę zdrowia i warunków życia ludzi. Ustalając lokalizację planowanego przedsięwzięcia z wykorzystaniem np. założeń niniejszego Projektu to odległość ta od najbliższych zabudowań dla przedmiotowego przedsięwzięcia nie powinna być mniejsza niż liczba DJP (266 m).

Jednocześnie RDOŚ wyjaśnił, że powyższe można potraktować jedynie jako pomocniczą wskazówkę co do lokalizacji obiektów inwentarskich. W chwili obecnej brak jest bowiem przepisów prawnych określających wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu i metody oceny zapachowej jakości powietrza, przez co oddziaływanie hodowli zwierząt ocenia się na podstawie rozprzestrzenienia się w powietrzu zanieczyszczeń, dla których określone zostały wartości odniesienia lub dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu (amoniak, siarkowodór), zgodnie z referencyjną metodyką modelowania poziomów substancji w powietrzu, określoną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26.01.2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U.

z 2010 r. Nr 16, poz. 87). Co prawda kwestie odorowe nie są prawnie uregulowane, to jednak zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 03 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku (...) organ analizując wpływ inwestycji na środowisko, zobowiązany jest do przeanalizowania jej oddziaływania na zdrowie ludzi. Również w art. 62 cyt. ustawy wskazano, że w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko określa się, analizuje oraz ocenia bezpośredni wpływ danego przedsięwzięcia na środowisko oraz ludność, w tym zdrowie i warunki życia ludzi. Przywołany art. 62 nie odwołuje się do obowiązujących, dopuszczalnych norm – substancji szkodzących środowisku, lecz nakazuje ogólną ocenę wpływu inwestycji na zdrowie ludzi i warunki ich życia.

W dalszej części RDOŚ wskazał, że niektóre rozwiązania wskazane w raporcie oś, które planuje się stosować na etapie użytkowania chlewni mogą przyczynić się do minimalizowania uciążliwości planowanej hodowli zwierząt na środowisko, np. stosowanie żywienia fazowego, czy też czyszczenie i dezynfekcja pomieszczeń przed wstawieniem trzody chlewnej, co ograniczać będzie powierzchnie zanieczyszczone odchodami, z których uwalniany jest amoniak. Niewątpliwie zastosowanie takich działań ograniczy oddziaływanie w stosunku do sytuacji, gdyby takich działań w ogóle nie podjęto, jednakże Inwestor nie zaproponował żadnych dodatkowych metod ograniczania oddziaływania odorowego (np. bariery antyodorowe) poza tymi, które są powszechnie stosowane na fermach każdej wielkości.

Mając na uwadze, że planowaną hodowlę zlokalizowano w bliskiej odległości od Szkoły Podstawowej oraz budynków mieszkalnych, RDOŚ uznał, że pomimo stosowania rozwiązań zaproponowanych przez Inwestora warunki życia ludzi we wsi Samplawa i tak ulegną znacznemu pogorszeniu. Mając powyższe na uwadze oraz fakt, że ludzie przebywający w tak bliskiej odległości od planowanej hodowli, będą w sposób ciągły narażeni na uciążliwości odorowe, których wpływ na człowieka nie został do końca rozpoznany, organ (RDOŚ) zobligowany jest do zastosowania zasady przeczności, zgodnie z którą powinien przewidzieć wszelkie następstwa i skutki ingerencji w środowisko już na wczesnym etapie planowania inwestycji. Natomiast praktycznym sposobem zastosowania zasady przeczności powinna być odmowa wyrażenia zgody na realizację działań, których skutki są niepewne, niejasne, wątpliwe lub ryzykowne, a wszelkie wątpliwości rozstrzygać na korzyść środowiska (przyrody i ludzi).

RDOŚ uznał w przedmiotowej sprawie, że wobec tak bliskiej lokalizacji Szkoły Podstawowej i zabudowy mieszkaniowej od planowanej inwestycji, nie ma możliwości określenia środowiskowych uwarunkowań dla planowanej inwestycji, które zabezpieczyłyby ludzi przed negatywnym wpływem odorów (a być może zanieczyszczeń mikrobiologicznych) na ich zdrowie.

PRDOŚ wyjaśnił nadto, że istotą procedury oceny oddziaływania na środowisko, jako instrumentu prewencyjnego, jest przewidywanie potencjalnych zagrożeń jeszcze na etapie planowania inwestycji, które mogą wywierać znaczący wpływ na środowisko, a następnie przeciwdziałanie im lub ich ograniczanie.

Zdaniem składu orzekającego Kolegium nie zasługuje na uwzględnienie zarzut Skarżącego, iż doszło do naruszenia art. 80 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy środowiskowej, ponieważ organ pierwszej instancji wydał decyzję odmowną z uwagi „na podzielenie stanowiska mieszkańców, wyrażonego w zgłoszonych przez nich sprzeciwach”.

Stosownie do treści art. 79 ust. 1 cyt. ustawy przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach organ właściwy do jej wydania zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, w ramach którego przeprowadza ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Zgodnie zaś z art. 80 ust. 1 ustawy jeżeli była przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, właściwy organ wydaje decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, biorąc pod uwagę:

- 1) wyniki uzgodnień i opinii, o których mowa w art. 77 ust. 1;

- 2) ustalenia zawarte w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko;
- 3) wyniki postępowania z udziałem społeczeństwa;
- 4) wyniki postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone.

Jakkolwiek w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ pierwszej instancji wskazał na sprzeciw mieszkańców wsi Samplawy na budowę planowanego przedsięwzięcia, tym niemniej odmowę wydania pozytywnej decyzji organ oparł na negatywnej opinii sanitarnej i braku uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przez Regionalnego Dyrektora ochrony Środowiska w Olsztynie.

Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy środowiskowej, jeżeli jest przeprowadzana ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach organ właściwy do wydania tej decyzji uzgadnia warunki realizacji przedsięwzięcia m.in. z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Postępowanie uzgodnieniowe ma charakter akcesoryjny i jest częścią szeroko rozumianego postępowania w sprawie głównej; przy czym jego wynik jest niezbędny dla organu prowadzącego postępowanie główne i nie może być przez ten organ samodzielnie weryfikowany (wyrok NSA z dnia 20 czerwca 2007 r. sygn. akt II OSK 922/06, wyroki WSA: w Rzeszowie z dnia 3 grudnia 2010 r. sygn. akt II SA/Rz 625/10, w Bydgoszczy z dnia 13 grudnia 2007 r. sygn. akt II SA/Bd 742/07).

W orzecznictwie sądowoadministracyjnym ukształtował się pogląd, że: „(...) literalne brzmienie cyt. art. 77 ust. 1 pkt 1 nie pozostawia wątpliwości, iż zawarty w nim wymóg "uzgodnienia" - czyli osiągnięcie przez organy współdziałające konsensusu dotyczy wyłącznie przypadku wydania decyzji pozytywnej, określającej środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia. Wiążący charakter stanowiska zajętego przez organ uzgadniający wyraża się w niemożności wydania decyzji pozytywnej w przypadku negatywnego stanowiska organu uzgadniającego, a także w niedopuszczalności określenia w decyzji pozytywnej warunków realizacji przedsięwzięcia w sposób odmienny niż uczynił to organ uzgadniający” (wyrok WSA w Poznaniu z dnia 10 marca 2011 r., IV SA/Po 751/10; wyrok z dnia 20 lutego 2014 r., sygn. IV SA/Po 1214/13; wyrok z dnia 20 lutego 2014 r., sygn. akt SA/Po 1214/13).

W przedmiotowej sprawie ziściła się przesłanka odmowy uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przez organ współdziałający (art. 80 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 77 ust. 1 u.u.i.ś.), zatem odmowa ustalenia w drodze decyzji przez organ pierwszej instancji środowiskowych uwarunkowań zgody na realizację planowanego przedsięwzięcia była – w ocenie Kolegium – uzasadniona.

Zgodzić należy się ze stanowiskiem autora Raportu o Oddziaływaniu na środowisko planowego przedsięwzięcia (strona 206), że aktualnie w krajowym prawie nie ma obowiązujących unormowań, które odnosiłyby się do substancji złowonnych. Zapach czy też odór jest substancją niemierzalną. Zapachy, pomimo że mogą być uciążliwe, nie mogą być badane, gdyż w polskim systemie prawnym nie obowiązują normy prawne, które odnosiłyby się do zapachów. Z treści Raportu wynika ponadto, że roczna emisja amoniaku i siarkowodoru nie przekroczy dopuszczalnych stężeń (strona 167). Nie oznacza to jednak – zdaniem składu orzekającego Kolegium – że oddziaływanie obiektów inwentarskich na jakość powietrza w rejonie zabudowań mieszkalnych i Szkoły Podstawowej nie będzie miało istotnego wpływu i nie wpłynie znacząco na jakość życia społeczności lokalnej.

Analiza orzecznictwa sądów administracyjnych z ostatnich kilku lat wskazuje, że problem uciążliwości odorowych w praktyce najczęściej dotyczy przedsięwzięć w postaci intensywnej hodowli zwierząt, w tym przede wszystkim hodowli drobiu lub świń (tj. dużych kurników lub chlewni) – por. G. Rzęsa, Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jako prawny środek ochrony przed uciążliwościami odorowymi – wybrane zagadnienia, Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego, nr 1 z 2019 r., s. 47.

W piśmiennictwie wskazuje się, że oddziaływania odorowe mogą szkodzić ludziom (E. Jachnik, Prawne aspekty ochrony zapachowej jakości powietrza, Przegląd Prawa Rolnego 2017, nr 1, s. 154). W społecznościach narażonych na emisje odorów skutki zdrowotne ich wpływu mogą nie być od razu widoczne, ale przy długotrwałym oddziaływaniu może dochodzić do stanów chorobowych lub ułomności fizycznych bądź psychicznych. Ponadto długotrwałe narażenie na emanacje związków zapachowych może wywoływać niepożądane reakcje emocjonalne, począwszy od takich stanów, jak: niepokój, uczucie dyskomfortu, depresje, po takie objawy fizyczne, jak: podrażnienia, bóle głowy, problemy układu oddechowego, nudności, wymioty. Narażenie na oddziaływanie odorów może również prowadzić do psychicznego napięcia i wywoływać takie objawy, jak: bezsenność, brak apetytu i irracjonalne zachowanie (E. Jachnik, tamże, s. 155).

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 19 marca 2019 r., sygn. akt II OSK 1097/17 wyjaśnił, że „(...) równie istotne w dokonywaniu analizy danego przedsięwzięcia pod względem możliwości jego znaczącego oddziaływania na środowisko jest uwzględnianie zasad ogólnych systemu prawnego ochrony środowiska, regulowanego nie tylko normami prawa krajowego, ale również wspólnotowego, do których Sąd I instancji zaliczył zasadę prewencji oraz zasadę przezorności.

Zasada prewencji w procedurze ocen oddziaływania na środowisko, zakłada obowiązek podejmowania określonych działań w celu zapobiegania negatywnemu oddziaływaniu na środowisko, zanim jeszcze ono powstanie. Chodzi tu o podejmowanie czynności poprzedzających moment podjęcia działalności mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko. Ich celem powinno być niedopuszczenie do wyrażenia zgody na realizację przedsięwzięcia mogącego negatywnie oddziaływać na środowisko. W piśmiennictwie wyrażono pogląd, według którego zakaz negatywnego oddziaływania na środowisko w sposób wyraźny wynika z art. 6 p.o.ś., a negatywne oddziaływanie na środowisko można również ocenić jako naruszające podstawowy obowiązek każdego podmiotu funkcjonującego w państwie, wynikający z art. 86 Konstytucji RP (M. Górski, [w:] Prawo ochrony środowiska. Komentarz, Wydawnictwo C.H. BECK, Warszawa 2014, s. 934-935).

Zasada prewencji w prawie ochrony środowiska funkcjonuje poprzez system instytucji oraz instrumentów prawnych, których celem jest ograniczenie możliwości podejmowania działalności mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko. Jedną z takich instytucji prawnych jest procedura ocen oddziaływania na środowisko

Przez sformułowanie w art. 6 p.o.ś. obowiązku zapobiegania negatywnemu oddziaływaniu na środowisko należy rozumieć ogólny postulat prewencyjnego oddziaływania prawa ochrony środowiska. W modelu sądowego stosowania tego prawa zasada prewencji nie może być rozumiane wyłącznie jako nakaz zapobiegania negatywnym oddziaływaniom na środowisko, lecz również jako podstawowy instrument kształtujący wykładnię prawa ochrony środowiska. Zasada prewencji w procedurze ocen oddziaływania na środowisko powinna stanowić podstawowe kryterium oceny skutków planowanego przedsięwzięcia. W prewencji chodzi zatem zarówno o wszelkie kompleksowe działania zmierzające do przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom, jak również o niedopuszczenie do ich powstania w związku z realizacją przedsięwzięcia.

Zasada prewencji w instytucji prawnej ocen oddziaływania na środowisko łączy się bezpośrednio z zasadą przezorności. Zgodnie z art. 6 ust. 2 p.o.ś., kto podejmuje działalność, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze w pełni rozpoznane, jest obowiązany, kierując się przezornością, podjąć wszelkie możliwe środki zapobiegawcze. Treść zasady przezorności określają dwa pojęcia: ryzyko i niepewność wystąpienia negatywnego oddziaływania na środowisko, które nie jest jeszcze w pełni rozpoznane. Powszechność występowania ryzyka w działalności, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze w pełni rozpoznane spowodowała konieczność wprowadzenia do prawa ochrony środowiska zasady przezorności.

Według zasady przezorności, dopuszczalne jest ograniczenie bądź zakaz prowadzenia działalności mogącej spowodować negatywne oddziaływanie na środowisko oraz zdrowie i życie ludzi także w sytuacji, gdy ta możliwość nie została jeszcze w pełni, dowiedziona i wykazana, z uwagi np. na brak norm dotyczących oddziaływań odorowych. Zasada ta przewiduje bezwzględny obowiązek zapobiegania wszelkim potencjalnym zagrożeniom związanym z oddziaływaniami odorów na zdrowie i życie ludzi poniżej poziomu, od którego należy już liczyć się z prawdopodobieństwem ich wystąpienia, wykorzystując w tym celu rozwiązania technologiczne i techniczne, które muszą być oczywiście znane organowi ustalającemu środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia oraz organowi uzgadniającemu. Organ ustalając środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia w ramach którego elementem istotnym jest oddziaływanie odorów nie może dysponować ograniczoną wiedzą na temat oddziaływania odorów, tylko z tego powodu, że brak jest odpowiednich norm chroniących życie i zdrowie ludzi przed oddziaływaniami odorów”.

W ocenie składu orzekającego Kolegium kluczowym dla rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie jest, to, że Gospodarstwo Rolne, w ramach którego planowane jest powiększenie sektora tuczu trzody położone jest w zwartej zabudowie wsi, w części południowo-zachodniej Samplawy. Teren przedsięwzięcia od strony zachodniej sąsiaduje bezpośrednio z działką nr 72, na której zlokalizowana jest Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Samplawie, z przynależnymi do niej terenami rekreacyjno-sportowymi. Budynek szkoły położony jest w odległości ok. 40,5 m od planowanego budynku inwentarskiego, natomiast tereny rekreacyjne i sportowe przynależne do szkoły znajdują się w odległości ok. 75 m. Najbliższe budynki mieszkalne znajdują się natomiast w odległości ok. 72-83 m, a kolejne budynki mieszkalne w odległości ok. 104-116 m.

Kolegium w pełni podziela stanowisko Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie, że mając na uwadze fakt, że ludzie przebywający w tak bliskiej odległości od planowanej hodowli, będą w sposób ciągły narażeni na uciążliwości odorowe, których wpływ na człowieka nie został do końca rozpoznany – organy zobowiązane są do zastosowania zasady przezorności i w konsekwencji odmowy określenia środowiskowych uwarunkowań dla planowanego przedsięwzięcia.

Biorąc powyższe pod uwagę orzeczono jak w sentencji decyzji.
Decyzja jest ostateczna w administracyjnym toku instancji.

Pouczenie:

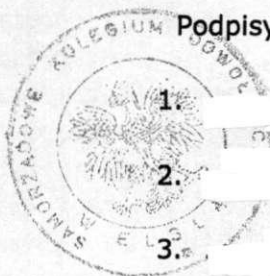
Na decyzję służy skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie. Skargę składa się w terminie 30 dni od daty doręczenia decyzji za pośrednictwem Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Elblągu (82-300 Elbląg, ul. Związku Jaszczurczego 14A).

Zgodnie z art. 243 i 244 § 1 ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi stronie przysługuje prawo pomocy, które obejmuje zwolnienie od kosztów sądowych (zgodnie z § 2 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi; tj. Dz.U. z roku 2021, poz. 535 – wpis stały z zakresu ochrony środowiska i przyrody wynosi 200 zł) oraz ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego.

Prawo pomocy może być przyznane stronie na jej wniosek złożony przed wszczęciem postępowania lub w toku postępowania.

Wniosek ten wolny jest od opłat sądowych.

Podpisy składu orzekającego:

Decyzję otrzymują:

1.

Do wiadomości:

1. Zastępcę Wójta Gminy Lubawa – działający z upoważnienia Wójta Gminy Lubawa
(wraz z aktami sprawy)

2. SKO – a.a.

2022-03-03

O treści niniejszej decyzji obwieszczone na stronie BIP Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Elblągu <http://sko.elblag.ibip.pl>, a także w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie Gminy Lubawa.